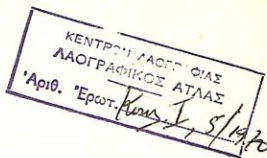

7
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΔΡΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (126)

A'

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Σεπτέμβριος 1969 Φεβρουάριος 1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. 'Εξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κομμόπολις)... Λιμνιοπόλεως...
(παλαιότερον ὄνομα Μιχαήλ. χωρίον, 'Επαρχίας... Ἀνδρῶν,
Νομοῦ Κυκλάδων.....
2. 'Ονοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος Μαθανάου
ἐπὶ βουραίου... ἐπάγγελμα διδάσκων.....
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις Λιμνιοπόλεως Ἀνδρῶν.....
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον... 5 μῆνας.....
3. 'Απὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες :
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον Παπαδημητρίου... Γεώργιος
.....
ἡλικία... 53... γραμματικαὶ γνώσεις... 27 Δημοτικῶν
..... τὸς καταγωγῆς Λιμνιοπόλεως Ἀνδρῶν
.....

Β. Κατὰ τὴν Λιμνιοπόλιν... 58 εἰς τὴν Λιμνιοπόλιν

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ
βοσκήν ποιμνίων ; Διὰ τὴν σποράν προωρίζοντο καὶ περὶ βόλια
τοιχοχυριζόμενα διὰ βοσκήν καὶ νορεχιά ἢ ἀπεριόριστα.

'Υπῆρχον αὗται χωρισταὶ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστή-
ματα ; Κατὰ 10 χρόνια ἐγένετο ἀλλαγὴ εἰς δύο

- 2) Εἰς ποίους ἀνῆκον ὡς ἰδιοκτησίαι ; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα,
δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτῆμονας ('Ελλῆνας ἢ ξένους, ὡς,
π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητας· δ) εἰς μονὰς κλπ. Ἀνῆκον εἰς
τοὺς χωρικοὺς καὶ μόνον.....
- 3) 'Ο πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν
γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν
του ; Μετὰ τὸν γάμον ὁ πατὴρ δίδει τὴν περιουσίαν
καὶ κρατεῖ μόνον τὴν "Πιέθαν" ἢ τοὺς τὴν ἐπικαρτίαν

β'. 1) Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μόνον εἰς τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εἰς ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ; **Αὐτὰρ συνεταιρομένης...**

ἢς... ἀμφοτέρων...

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ; **Αὐτὰρ ὑπαρχόντων βιοτεχνῶν...**

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων· ποῖοι ἐργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους· ὡς ἄτομα ἢ μὲ δόλοκληρον τὴν οἰκογένειάν των ; **Αὐτὰρ ὑπερχον...**

τοῦτο δὲ... δηλ. τῶν γαιοκτημόνων...

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπτροι, μισακάτορες, σημισακατόροι κλπ.)... **Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ τῶν θέσις ;...**

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβὴ τῶν ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρήμα ;)... **Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβὴ τῶν ;...**

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι· ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον· ἡμερομίσθιον εἰς χρήμα ἢ εἰς εἶδος ; **Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται ;...**

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ; **Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ;...**

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπήγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ;... **Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπήγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ;...**

β) Ἐπήγαιναν ἐποχικῶς : ὡς ἐργάται... ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), πρᾶματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ; **Ἐπήγαιναν ἐποχικῶς : ὡς ἐργάται... ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), πρᾶματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ;...**

- δ'. 1) Πώς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καῦσιν: α) τῆς καλαμῖδας μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος; ....

ἔλιπαινοντο δια ζωϊκῆς κοπρου βοῶν
κ. αἰγοπροβάτων

- 2) Πότε ἐγινε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; ... 1930

- ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; ... ἄπο το 1964

- 1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.). Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος; Ποῖας κατεσκεύαζε τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγίνετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ; ...

Ἐχρησιμοποιεῖται μόνον τὸ μονόφτερο.
Παλαιότερον ἐπρομηθεύετο ἐξ εὐβοίας.

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄρότρου με τὰς ἀντιστοιχοῦς ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου. ....

1. σ. ρ. α. 4. γ. β. ι. 7. β. τ. β. ρ. ι. 10. κ. λ. β. ι.
2. 5. 8.
3. κ. ο. ν. τ. ω. ρ. ι. 6. β. η. α. υ. γ. α. 9.

- 2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;) ... ἄπο το 1966.

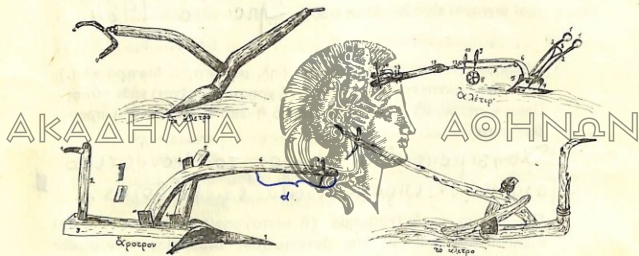
- 3) Μηχανὴ θερισμοῦ .... Δέν... ἔχρησιμοποιεῖται...

4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν) Αὐτὴν... χρησιμοποιοῦν

5) Μηχανή ἀλωνισμοῦ Ἀπὸ... τοῦ... 1968.....

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον. Τὸ... ξύλινον... ἀροτρον... χρησιμοποιοῦται... ἀπὸ... παλαιολιθικῶν... χρόνων... τὸ υἱοῦ... ἐκ... ἐκ... (χ. τοῦ... ἀναβ. ἐκ... ἐκ... οἱ... ἰδιῶν... χ. τοῦ... ἐκ... ἀπὸ... ἀρ. ἐκ... β. ἐκ... ἐκ...)

2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἄροτρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιοῦμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;

3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1. ὀνὸς ἡ...	6. β. τοῦ β. ἡ...	11. ....
2. ὀνὸς ἡ...	7. κ. τοῦ β. ἡ...	12. ....
3. κοινὸν ἡ...	8. ἀνὸς ἡ...	13. ....
4. κατὰ ἡ...	9. ὀνὸς ἡ...	14. ....
5. β. τοῦ β. ἡ...	10.	15. ....

⁽¹⁾ Ἐὰν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

Τὸ ὑπὸ ἐκείνων αὐτῶν ἡμῶν βαρὺ χειρὶ κινῶν
ἐν τῷ ὑπολοίπῳ ἡμῶν γὰρ ποτε, ὀνομάζονται
νομαστικά.

(Ἐὰν ὑπάρχουν διαφοραὶ, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρίθμῃσιν).

- 4) Τὸ ὕνι. Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιῶν; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. – Ἰχνογραφῆσατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐὰν εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρῆσιν ἐκάστου.

Διὰ τὴν ἀροτρίασιν... ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν
χωραφιῶν... χρησιμοποιοῦται... ὁ ἰδιος... τύπος
ὕνιου...

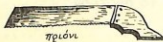
- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου; ἐργαλεῖα, γέρων
ὅσας διακρίνει... εὐδοκίαν... βιδοφά... βιδοφά...
6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατεσκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου; .....

ἦτο... καὶ... εἶναι... ἐν... βιδοφά...
.....
.....

- 7) Ἐργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφάει κλπ.).....

πριόνι, βιδοφάρι, τρυφήρι, βιδοφά, ξυλοφάει
ἢ... βιδοφά...
.....

8) α) Διὰ τὸν ἄροτον (ζεугάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) : βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος... *Α.χ.ε.ζ.α.δ.ε.ς...ζ...η.ψ.ι.ο.ν.ο.ι...*

β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν ; *...Α.χ.ε.ζ.α.δ.ε.ς...2...η.ψ.ι.ο.ν.ο.ι...1...*

9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἤτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ; *...εἶναι...*

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ. (π.χ. λουριά, λοῦρα, ζεύλες, πιζεύλια κλπ.). *0...μ.χ.η...ε.ν.ο.ι...α.ι...ε.ι...2...*

Ο.Α.Κ.Α.Ι.Ο.Σ. ἤτο. Μ.Ι.Δ. ε.ζ.η. 4. Δ.Θ.Η.Ν.Ω.Ν

1 ζυγός

2 σχοινί ἢ ἵπ.α. 3 κολῦρα ἢ ριπιά

10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερώς τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας. ....

11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινοῦ, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ : λοῦρα, κουλλούρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε αὐτόν). *...εἶναι...ζ.α.λ.ιν.ο.ς...η...ε.ι.δ.η.ρ.ε.ν.ς...και...*

2.ε.χ.η.α.ι... "ρ.ι.π.ι.α"

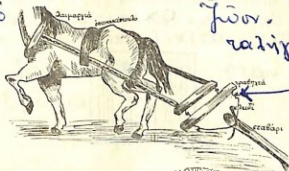
12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἐνὸς ζώου ; *1968*

Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ; .....

εἰς αὐτὴν τὸ ἄροτρον. ἡδ. ῥον. ῥε. α. χη. ῥον. ῥε. ρ. ε. ῥον.

Εἰς αὐτὴν τὸ ἀποτρον... ὡς... ῥαχην... ἄλλοι...
...ἐχούσα... ἡ... εὐδοκίαν... καὶ... ἄλλοι... 2

ἦσαν. ταῖς παλαιοῖς κα-
ταλύσας ἐπὶ "μεγαλουργίᾳ"
ἦτο.

α) Ποιος ὄργωνε παλαιότερον (ἢ σήμεραν): 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος); 2) γυναίκα; 3) ὑπηρετής. Σημειώσατε πρὶν ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας: Μηδ. παλαιός... Ἐπαχ.γ.
Ῥοχμ.α.ν... Ῥί... Ἄνδρ.α.

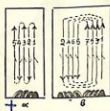
- 2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον.....

- 3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῶον) κατὰ τὸ ὄργανον· μὲ σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζώων ἢ ἄλλως ; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία).

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγένετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένας αὐλακας (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

καὶ παλαιότερον. ἢ. σήμερον. τὸ ὄργωμα. γίνεται μετὰ κατ'εὐθείαν. ἀντὶ τῆς ἀντικειμένου περιττά. ἢ ὁργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β);

..... ὅχι. ....

Σημειώσατε μετὰ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

5) Ἡ σπορά καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγένετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορὰς ἢ σποριῆς, ντάμις, σιασιές, μεσδράδες κ.λ.π.);

..... Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἡ σποριά); μετὰ αὐλακίαν; .....

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορά τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον μετὰ σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῶνται ἄροτρον; ἢ. ἀντὶ τῆς ἀντικειμένου περιττά. ἢ ὁργώνεται μετὰ σκαπάνην.

..... ὅπου δὲν ἔχουν ἀντικειμένου περιττά. ἢ ὁργώνεται μετὰ σκαπάνην.

- 7) Ποῖοι τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων μετὰ τὸ ὑνί: καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ. ἢ. διὰ τῆς ἀντικειμένου περιττά. ἢ ὁργώνεται μετὰ τῆς ἀντικειμένου περιττά.

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων ἢ ἄλλων. ....

γ) Ἀροτρίασεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σποράς :

- 1) Διὰ τὴν σπορὰν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτὰ π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ.

Γίνεται... ἐν... ὀργῶματι
μαζί... με... τὴν... σπορὰ... ὅταν... ἀρχίσουν... τὰ
πρωτοβόρια...

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀπαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω).

Γίνονται... δύο... ἐν... ὀργώματι... κατὰ...
τὴν... ἄνοιξιν...

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δεόν νὰ ἀφεθῇ ἀσπαρτον τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρὰ νάπαυσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτάρι ἢ ἄλλο δημητριακόν...

Ἡ... ἀγρὰ νὰ παύσῃ... εἶναι... ἐν... (1)... ἔτος...

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιέργειας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν; Διὰ... δημητριακὰ... ἐν... ὀργῶματι... Διὰ τὰ... ὑπολοιπὰ... γίνονται... 3 ὀργώματα

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται: α) κατὰ τὴν σπορὰν. π.χ. τὸ δισάκι· εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους; α.) Μιχλάρι (ἀγιν)

β) ἡρόνι... γ.) β. κ. ε. ἀρ. κ. λ. δ.) δ. β. ἀ. κ. λ. ....

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὕνι κατὰ τὴν ἀροτρίασιν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὁποῖα κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἑλλειψοειδῇ σιδηρᾷν ράβδον, ἢ ὁποῖα ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον; **Καθαρίζονται... δια**

κῶν... χειρῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ... ἐξυλίνης ράβδου, μήκους... 90 cm., ἐκσύνθετος... εὔς... τὸ... ἄκρον σιδηρᾶν

αἰχμήν... 2 cm., χρησιμοποιοιμένης κ. ὡς... βουκέντρος, τὸ ὀνομαζόμενον ὅτενι.

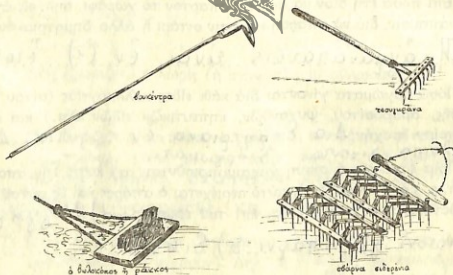
2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἱσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα); **Γίνεται διὰ... να... βουκέντρος... κ. ὡς...**

γοι καὶ... διὰ... να... ἱσοπεδωθῇ... τὸ... χωράφι....

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποὺ δὲν ἔχουν ὄργωθῇ (μὲ σκαλίδα, τσαπὶ κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφή ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματά τινων ἐκ τούτων)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμός, ἡ τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν) .....

Μιχαήλ... ἢ Γκαλιεῖρι... , Τσαπα.....

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὥς καὶ αἱ ἐργασίαι ποῦ ἐκτελοῦν

Τὸν... βοηθεῖ... ὁ... Περχάτης... καὶ... ἐκάρτε... ὅσα δὲν
ἔχουν... ὀρχωντῇ... ὡς... καὶ... ἡγάμ... τοὺς... βέλους

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπορὰν ὀσπρίων. Πῶς ἐγένετο, ἢ σπορὰ καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἶδους.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
Ὅλα... τα... χωράφια... εἶναι... μαλακά... διὰ... ὀσπρία...
ζητῶνται... εἰς... ἀνταμ... δύε... δύο...

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν, ζώων· π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ.

Δεν... υπήρχαν... οὐκ
ὑπάρχουν... ἰδιαίτερα χωράφια... διὰ... ζωτροφίας.
Ὅλα... τα... χωράφια... ἐν... ἀλλὰ... δέχονται... ὅλα... τα...
καλλιέργειαν

- 9) Πῶς ἐγένετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμήλων· ἐσπέρνουντο ἢ ἐφυτεύοντο ρεῖς αὐλάκια ἢ πρασιές (βραγιές), καὶ ἄλλως.

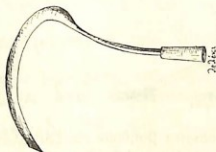
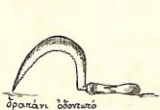
Παλαιότερον... ἐφαινοντο... μαρμαίτες...
ἀλλ... εἰς... τα... αὐλάκια... ἐγένοντο... ὅπως... καὶ...
ἐμψάναν... αἱ... ἡταται.

Β'. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἔργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ·

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.) Μόνον... δια-
τῶν... δρεπάνου,

Ἐάν ἦσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ
 ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ
 σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε. Δεν... υπαρ-
χω:

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΘΗΝΩΝ

2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσες) ἐθερίζοντο
 (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφὴν τῶν
 ζώων (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα). Με δρεπάνια.

Ἀπὸ τὸ 1960 ἐξεργασμοί.
ἢ θῆ και ἢ κὸδα.

3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργα-
 λείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτὴ; (Σχεδιάσατε αὐτήν). Ἦτο...
ὀδοντωτή.

4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβὴ του· (σχεδιάσατε ἢ φωτο-
 γραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο; Ἦτο...
χειρολαβή... ἦτο... ζυγλινῆ... Ὁ... ἐκδορῆς... ἐκ-
ταῖος... δέν... ἔχε... ἰδιαιτέραν... ὀνομασίαν.

5) Ποῖος κατεακεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ά.) **τὰ... μακρυὰ... ὁ... θερόμενος...**

ἡ... φύλαξ... βιδηφουρχός... ματωκῶν... ἐπὶ... τὴν περιεχ...

6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μὲ τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκριζώσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.) **ὁ... λειψός... ὁ... ἀρχαῖος... τὰ... ρεβιθία... τὰ... φα...**
ῶγια... θαλασσοφρον... ἐνερρίζοντο... δι'... ἐνερζίνω... ..

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μὲ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερὸν μέσον ἢ σῖτος, ἢ κριθή, ἢ, βρώμη, ἢ σίκαλις κλπ. **τὸ... ὑψῆ... ἀπὸ... τοῦ... ἐδάφους... ἐν...**
(καὶ... ἦτο)... 5-10... ἐμ...

2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουσι) εἰς τὸ χωράφι μαζί μὲ τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται). **ἀποθερία...**
ἀναθήματα...

3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιά), τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοῦ τὰ δράγματα (δραχμῆς, πιάσματα, χερίδες, χερόβολα) τῶν σταχυῶν καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι ρίθι θεριστὰς ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα; **οἱ... ἴδιοι... θερίζοντες... ἀποθέτουν...**
ἐπὶ... τοῦ... ἐδάφους... τὰ... δράγματα...

4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χερίδες) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστὰ; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχυῶν εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρῶνται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς). **ὁ... θερίζων... καμν...**
ἀπὸ... τοῦ... σταχυῶν... εἰς... χερί... καὶ... εἰς... ἀφ' ἧς... ἐπὶ... το...
νου... Μετὰ... ἐπιβρέφει... καὶ... βχηματίζῃ... τὰ... δράγματα...
ἀπὸ... εἰς... χερί... πρὸς... εἰς... διασταυρῶνται... οἱ... χερί...
ὅταν... ἔχον... δέωμο... 13 - ... θερίζονται... χερόβολα.

5) Πώς λέγονται τα τοποθετούμενα μαζί δράγματα; Πολλαχού κα-
λοῦνται ἀγκαλίεις. ... *Πολλὰ καὶ χερσολα (2-8) αὐτῶν*

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα; Πολλοὺ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές. Πολλὰ... χειροβολά (2-8) καὶ ὧν ἡν
ἄγκυα. Δύο ἀγκυαί, τὸ διμάκ. 463 (6)
διμάκκα βκτημαίζων ἓνα ὄρεωρα.

γ. Οἱ θερισταί.

- 1) Ποιοι θερίζουν: ἄνδρες καὶ γυναῖκες; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν σκοπὸν ἀπὸ ἄλλων, τόπων καὶ ποσῶν; ..δυνατός.. γινώσκος
 Θερίζει.. ὅσα.. ἐβήμερε.. ὁ.. ἰδίας.. ὡς.. τα.. χωρά-
 για.. του... Θερίζουν.. πόσον.. ἄνδρες.....
 ἀπαρχίζονται.. ἀπὸ.. ὑπάρχον.

- 2) Πῶς ἡμείβοντο οὗτοι· με ἡμερομισθιον (μεροκάματο) ἢ κατ' ἀποκοπήν (ξεκαπής). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή· εἰς χρῆμα ἢ εἰς εἶδος; Τὸ ἡμερομισθιον ἦτο μετὰ παροχής φαγητοῦ ἢ ἄνευ φαγητοῦ; (Παραθέσατε μετὰ τὰς πληροφορίες καὶ τὴν σχετικὴν εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογίαν).....

- 3) Οι άνδρες ή αϊ γυναίκες έφερόν τι εις τὰς χείρας πρὸς προφύλαξιν, ιδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν; Ἐπίσης κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλλοντο τι εις τὴν μέσην τοῦ σώματος διὰ νᾶ μὴ αἰσθάνωνται κόπῳσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των); **Οχι!**.....

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ; .....

Ἡ ἀρχὴ ἐγένετο ἀπὸ ὅλας τὰς ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος πλὴν τριτῆς, Πραγματικῆς.

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά. Ἐξαχυνδύων ποῦ ἐστὶν

Αἰθάνικο διδυχο:

ὦδῃ, ὠκοῖνε ἀμυγδαλίην } Ποιῶν εἶναι τὴν ἀμυγδαλίαν
 ρούβον ἐκ χειρὸς αἰέν } καὶ τὴν χαμυδαλίαν.

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθέριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν ποὺ μένουν ἀθέριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ με τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυροὺς ἢ ψάβαν, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.)

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι ἔθιμον ἐπὶ τῶν ἐξ ἑξαχυνδύων τοποθετοῦν ὑψηλὰ

καὶ ἐξωνάξαν "ἐδεμοί" (καὶ καὶ χρόνον).

Ὅποιος ἐπιάνε τὸ κρεβόλο νὰ χινάταν καὶ ὁ ὠφάχτης τοῦ κούκορα γιὰ τὸ φλένι. Ἰχνηδαν ἐπίως καὶ μὲ καὶ ἀπὸ στάχυν γιὰ τὸ χωράφι.

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχύων.

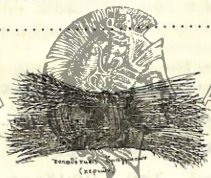
- 1) Πότε ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα, ἤτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχύων. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἔσπερας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυν εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; ... τοῦ δεματιασμοῦ ἐγένετο τὴν ἰδίαν ἡμέραν, δι.ο. ὁ ἴδιος

ἐρχαίς ὠνήδην ἐδερίξε καὶ ἐκάμνε τὸ δεμάτιασμα. Κατεβάλλετο προσηνῆα εἰς στάχυν νὰ μὴ εἶναι πυρωμένοι, ὥστε νὰ 15 - μὴ τριβῶνται καὶ χάνονται.

- 2) Πῶς ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχυν καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χερίες, ἀγκαλιές ; Πῶς ἔδένοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδεῖς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

Ὁ...ἴδιος...ὁ...θεριωτής...ἐδένε...τοὺς...στάχυν...
 ἔδένοντο...ἀπὸ...τὸν...ἴδιο...τὸν...στάχυν...δηλ...σὺν...
 χερίῃ...μὲ...στάχυν...ἐδένοντο...ἢ...δὲν...ἔφτανε
 ἕνας...στάχυν...τὸν...ἡνιόκον...μαζὶ...μὲ...ἄλλους
 Δὲν...χρησιμοποιεῖται...ἐργαλεῖον.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκεντρώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκεντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ; ...

δεμάτια...ἐγένοντο...φορτωματὰ... (6...δεμάτια...1
 φορτωμα)...καὶ...ἀφήνοντο...εἰς...ἴδιο...μέρος...καὶ
 ἄλλω...ἡμέραν...τὰ...φορτωματὰ...μετεφέροντο
 εἰς...τὸ...ἄλλω... ..

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ;

Πότε γίνεται ή σπορά ή τὸ φύτευμα αὐτῆς. *Ἡ... πρῶτην
γίνεται τὸν Ἀπρίλιο... Ἡ... ὅγιστον
ἔχουσιν*

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισιμο) τῶν γεω-
μήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ
ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ
ἀρότρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ
φωτογραφίαν. *ἔγινετο παλαιότε... με τ' ἄλτερι-
Μόνον εἰς... ἐπὶ μέγα πλὴν δὲν πλεονά τ' ἄλτερι
χρησιμοποιοῦται τὸ μυχάρι*

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐπισημίζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν
χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανόν, τριφύλλι, βίκον); Ἐάν
ναί, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ
κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ... *ἔδωκεν ἔτι ἀλλὰ
καὶ... μετὰ... ἐπὶ τὴν κοπή
των... ἐν τῷ χωραφίῳ... ἐξηραίνοντο ἐν αὐτῇ καὶ
ἐφυλάσσοντο ἐν... ἀποθήκῃ*

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσ-
σαν κ.ἄ.). *ἔθερίζετο τὸν Μάιο με τὸ δρεπάνι*
(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....

- 3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμο-
ποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετι-
κὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) Μετὰ τὸν θάνατόν τοῦ...
 νίτω... εἰς τὸ χωράφι, ἐξορίζονται καὶ ἐδίδοντο
 ἐν δαμάσκῳ μετὰ τὸν πόλεμον... "κίηρι" ἔδραμα
 δὲν χρησιμοποιοῦνται.

Γ. ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορὰ τῶν δερματιῶν πρὸς ἀλωνισμόν. Συνκεντρώνοντο
 πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην
 θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἀλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ. *τὰ δερμα-
 τία ἀπὸ τοῦ χωράφι δια ὅσον μεταφέρο-
 νται εἰς τὸ ἀλώνι.*

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς ἀλωνισμόν
 δερμάτια. Εἰς τινὰς τόπους λεγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά,
 θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸν τόπον;
 Ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθέτησεως; *τὰ δερματὰ
 τοποθετοῦνται εἰς τὸν ἀλωναριον.*

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἀλώνι διὰ τὸν ἀλωνι-
 σμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρι-
 σμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον
 χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἀλώνι; *ἀνεκαθεν ὑπῆρχε
 ἀλώνι.*

- 4) Ποῦ κατασκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἀλώνι. Ἐντὸς τοῦ
 συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς
 ποίαν θέσιν; *ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ χωρίου, ὅπου
 τὸ χωράφι, κοντὰ πρὸς τὸν ἀλωναριον, πούνα
 τὸ γιάνη ὁ ἀέρας.*

- 5) Τὸ ἀλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ; ἐὰν τοῦτο ἀνήκει εἰς πολλές οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρῆ-
σὶς του, δηλ. μὲ ποίαν σειρὰν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; ... *ἑκατον*

οἰκογένεια ἔχει 2-3 ἄλωνα.

- 6) Ἀπὸ πότε ἀρχεται τὸ ἀλώνισμα καὶ πότε λήγει ; *Μετὰ τὸν*
Ἰούνιο καὶ ἐκλείβει τὸν Σεπτέμβριο.

- 7) Εἶδη ἄλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματά-
λωνο (μὲ δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (μὲ δάπεδον
ἐστρωμένον μὲ πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἑκάστου καὶ παραθέρατε σχε-
διάσμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ) *Πετράλωνο ἐκ τῆς πέτρας*

τὸ χωματάλωνο. Ἀρχοῦμεν καὶ ἐκλείβει καὶ δάπεδον

ἐκ πέτρας. Ἀρχοῦμεν πετράλωνο. ἔχον ἡλίκην

ὑψοῦ 40-50 cm. καὶ καὶ ἐκλείβει οἱ ἴδιοι

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἀλώνι ἑκάστον ἐτὸς πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ
ἀλωνισμοῦ· (π.χ. τοῦ χωματάλωνου· καθαρισμός αὐτοῦ καὶ
ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρ-
χει, μὲ πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν
καὶ ἀχύρων) ... *ὡς τὸ χωματάλωνο γίνεται*

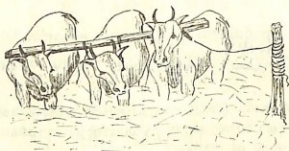
ἢ ὡς ἄνω ἐπαλείψις.

- 9) Ἡ ὡς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἀλωνιοῦ καὶ ἡ ἐνάρξις τοῦ ἀλωνι-
σμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ; *Ἡ προετοιμασία*
ἐκκινεῖται 2 ἢ 3 ἡμέρας ἐνωρίτερον τῆς ἐνάρξεως
τοῦ ἀλωνισμοῦ. Δὲν ὑπάρχει καθωρισμένη ἡμέρα
καὶ ὥρα.

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου
ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὡς καὶ τὸ ἀπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἄλω-

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἷονδήποτε ἄλλον.

Δέν. νηηχιν... δλωνοεωησ...

11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοποιοῦσης ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατήσεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.). Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ ξύλινος στῦλος, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενος σπηγερός, στρούλουρας, δουκάνη, βουκάνη κ.ά.), ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐξαρτῶνται σχοινία, ὥς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦνται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλικῶς, «νὰ ἔρχωνται γῦρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα.....

Δένονται... δύο ἢ τρεῖς... ζῶα (ἀμμάδιον... τοῦ ἡγε-

βου). διὰ τὴν ἐκκένωσιν... καὶ περιφέρονται ἐν τῷ

τῷ... ἀλωνίῳ... καὶ καθοδηγεῖται τοῦ γεωργοῦ

ὥστε διὰ τοῦ κυκλικοῦ περιηγηματικῶν... νὰ ἀλῶ-

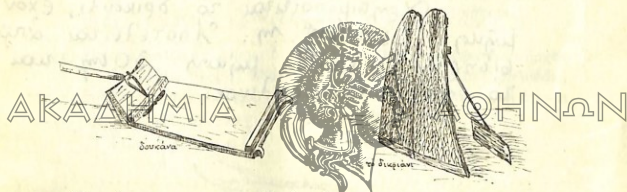
νίσουν β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ

ἀλωνισμοῦ. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνό-
στυλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἰς τινες τόπους δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλειάς,
αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζῶων. Εἰς ἄλλους τόπους
εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ
μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεδε-
μένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειὰς περὶ τὸν
λαιμόν ἐκάστου ζῶου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται
ἀκόμη) ἀλωνισμὸς κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες καὶ σχετικὰς, φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα). *Τὸ δοκίμιον*
μηχαν. ἡθ. θηλειᾶς... καὶ... εἰς... πρὸς... βιολῶν... ἡθ. ὁμῶς
ἀγωνίζων... τοῦ βλάχου.

γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἄλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἄλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοιπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐζευγμένων ζώων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἄλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἄλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἐὰν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἄλωνιστικὸν τοῦτο μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δοκίμιον, δικριάνι, βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητριακά. Ἐλυνίζοντο (ἢ ἄλυνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά με ἄλωνιστικὸν μηχανήμα ; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκιά, ρεβίθια κ.ά.) ἄλυνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνυομένων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων ;

δ) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἄλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὴν ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην ; .....

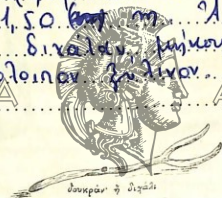
Ἀρχίζει κατὰ τὴν 10^η-11^η ὥραν καὶ διακόπτεται κατὰ τὴν 5^η ἀπογευματινὴν: .....

12) Ποία ἄλλα ἄλωνιστικὰ ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινὰς τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὁποῖον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τῇ κατωτέρῳ μορφῇ):

Χρησιμοποιεῖται τὸ δρικονλί, ἔχον μῆκος 1,50 m καὶ Ἀποτελεῖται ἀπὸ βιδιερῶν διχαλῶν, μήκους 30 cm καὶ τὰ ὑπόλοιπα ξύλινα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἄλωνισμού ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἄλωνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὁποῖον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἄλωνιστικὸν μηχανῆμα τοὺς ἀκόπους στάχυν ;

Μαλιβία

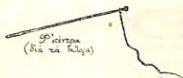
14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἄλωνόβερρα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύπημα τῶν ζώων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἄλλαχοῦ φ' κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποία ἡ κατασκευὴ της ; (Σχεδιάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα).

Ἦτο μὲ "βιτσα" μήκους 1 m ἐκ ξύλου

- 15) Πῶς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἤλωνίζοντο καθ' ἡμέραν ΔΕΥ...ΕΧΘ...ΙΔ...ΑΙ...ΑΝ...

oxyphobic

Καὶ ἡμερὰν ἀπὸ τῆς 2-3 βρεῶν.

- 16) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ τὰ ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (ἐν Κρήτῃ : μάλαμα)

Δεν έχω ιδιαιτερά προφάσιαν

- 17) Ποιοι άλωνίζουν : ο ίδιος ο γεωργός με ιδικά του ζώα ή υπάρχον (ή υπάρχον ακόμη) ειδικοί άλωνιστάι (ἐν Αἰτωλίᾳ: βαλμάδες, δηλ. τροπάνηδες καλούμενοι άλωναροὶ καὶ ἀγωγιάντες), οἱ ὁποῖοι εἶχαν βοδία ἢ ἀλογα καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἀλωνισμὸν . . . . .

Αντίστοιχα οι πόροι οι γεωργικοί...

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου με ζῶα καὶ με ὁλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχους· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν με χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ με ἄλλον τρόπον; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

Δεν υπάρχει ποτέ το Γάμμα πρ
το αλφω

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατασκευάζεται· πόσον μῆκος καὶ πλάτος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του·

[illegible]

...၍ ဟုတ်စွာ ဖြစ်ပေါ်လာရန် ပထမဦးစွာ (အတည်အကျအား အခြေ) ခိုင်ခံ့စေရန် ...

[illegible]

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγένετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν;
Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγένετο (ἢ γίνεται) χρήσις τοῦ κοπάνου
(π.χ. φακῆς, ρεβιθῶν κλπ.) .....

κόπανοι στρογγυλοί

ξύλο καρμενιστὸ διὰ τὸ κοπάνεμα
μικροῦ ἀμπεῖος δημητριακῶν...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγένετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν ; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά ;
Πῶς ἐγένετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
παραγωγῶν ; .....

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.
Ἐγένετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου ; Πόσαι
στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν ;
Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καί εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοῦς στάχους, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας) -----

22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζῶων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐάν ναί, ποῖα ;

Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἔλεγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ; -----

Δὲν... εἰραρχοῦν δύνανται... ἰδιαιτέρως... εἰραρχοῦν δὲν.

23) Πότε τὸ πρῶτον ἔγινε χρῆσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας.

Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός κλπ.) ; (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς) -----

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

β'. Λίχνισμα

1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχυες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται

τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα ; πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην :

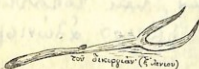
θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριά, ἔλλαχου : δικιργιάνι),

καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ... Διὰ τοῦς ἀλωνισμένους... ἀχρὺς

δὲν... ἀχρὺς... ἰδιαιτέρως... ἀχρὺς... ἀχρὺς... ἀχρὺς...

τὸ "δικοῦν",... τὸ "πυρρὸν",... καὶ... τὸ "φύκι"

"Αἰωνία... ζήλιν"

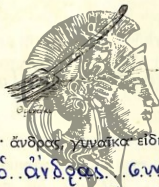
Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ; Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μα-
χαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην
καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο... Ὁ... ὠρεός... ἔχει

καὶ' ἄρχας... ὁχῆμα... ἐπὶ μνη... μεταρρηθόμενος... ἐπὶ
κῶνον... Καρφώνεται... εἰς τὸν σωρόν... τὸ... ὀρκοῦν... ὅχι
ἐθιμοτυπικῶς, ἀλλὰ διὰ ἡμολίαν τοῦ... λιχνιστοῦ,
ὥστε νὰ προλαμβάνῃ τὸν... ἄερα...

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο :
φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο... Ὁ... ὠρεός... ἔχει
διὰ τὸ ἀνέμισμα... ἔχον 4 ὀδόντας... λέγεται "τρι-
κοῦλι"... ὦρα ὅμως... χρησιμοποιοῦται... καὶ τὸ ἐθι-
μοῦν "πηροῦν".

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνᾷ (ἀνέμιζει)· ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἁμοιβῇ ;

Ἰὰ... ἀνέμιζει... ὁ... ἄνδρας... ὠνητέτερον... Καὶ
ἡ... γυναῖκα... ὅμως... μπορεῖ... νὰ... λιχνᾷ...

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχυών, τὰ ὁποῖα μετὰ τὸ
λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἶς τινὰς τόπους καλοῦν-
ται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κον-
τύλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεύτερον ἀλώ-
νισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

Δὲν... ὑπάρχει... ἰδιαίτερα... ὀνομασία... ἅπαντα... μα-
κρῶς... ἵσται... τῶν... ὠν... καὶ... πολεμικῶν...
ἐντὶ... τοῦ... ἀλάνισ... γιὰ... δώτερον... ἀλάνισμα...

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἂνωτέρω, ἀλώ-
νισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα)* διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
 θίζεται τοῦτο .....

- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
 πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμένοντα
 χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχυῶν (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ; .....

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνεμίσμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
 ὑλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου; ἢ δι' ἑλλαν μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

.....
 οὐκ ἐν γὰρ (νοῖσχορ) νοστέμ νοῖσπ ἐΜ ζινώλυ ο. ζις ζήτυ ο.
 ὕστ' ὧν ὑμὲς ὁπὰς διαφόρων μεγεθῶν π.χ. μετὰ κοσκίνον τὸ καλούμενον
 νήτ κατὰ τόπους τ' βολιότρης, δερμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἀχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ τὴν παρρηθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν) *καὶ ἀνδρὲς καὶ γυναῖκες*

*ἀπομακρύνουν... εἰς... ζεῖν... σὺβίη... με... ἐκκεντρῶς... Χρησιμοποι-
οῦνται ὅμη... καὶ... ἐργαλῆα... τὸ... "μόθυνον" ἔχον λεγιάς
ὀρεῖς καὶ τὸ "δριμόνι" ἔχον χανδρουερά... ὀρεῖς.*

- 7) Ὄταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποῖα ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ;

*Ὁ καρπὸς μετὰ τὸ βρέχει... σχηματίζεται
εἰς σωρόν... Μετὰ τὸ δριμόνι... ἐκκεντρῶς...
ἐκκεντρῶς τοῦ βλαύου καὶ ὁ γεωργὸς κίμην
καὶ τὸν βλαύον... Μετὰ τοπαδιεῖται
μετὰ... μετὰ... καὶ μεταφέρεται...*

- 8) Ἀλλὰ εἴθιμα προτοῦ, νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθή κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην. *εἰς τὸν... "βωρὸν" ἀπο... καὶ ἀπὸ
τοπαδιεῖται εἰς... βλαύον... ἐν "καλάμον."*

γ'.1) Ποῖαι ὀφειλαὶ πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ὀλώνι· π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποῖα ἦτο ἡ συνθήθεια. Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ὀλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγίνετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἰπράξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

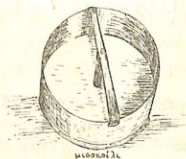

χωρητικότητα του εἰς ὀκάδας, εἰς κοιλὰ κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνο-
γράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας).....

.....

.....

.....

μίσθοκιλλο

κούσαλος

II

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἀλώνι ;

- α) τὸ παπαδιάτικο,
- β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο,
- γ) τὸ γυφτιάτικο,
- δ) τὸ ἀλωνιάτικο κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρῇσει παλαιότερον μέτρον τῶν δημητριακῶν (δνομα,
χωρητικότης, σχῆμα καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα, ἢ φωτο-
γραφίας αὐτῶν). *Ἦτο το παρὰ τὸ ἀλλοτρίο-
μνον "χάτον τεκεῖς". Σιταρι ἔλαβοντες ἐμ. 16
μὲτα, κριθαρι ἐμ. 12 μὲτα, ὅθεν βρήκα
ἡ δὲ δ/δον*

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ
ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκ-
κων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἐκάστην περίπτωσιν τὰς σχετι-
κὰς συνηθείας) *Ἦτο τὰς οἰκίας, καὶ μετὰ τὰς
τὰ βαρεῖλια.*

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἄχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ
χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἀλώνι. Πῶς ἐγένετο ἡ ἀποθή-

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ; *τὸ ἄχυρον ἀποξημνῆται καὶ ἀποξημνῆται... εἰς... ἀποξημνῆται... πληθύνει... τῶν βλαύων...*

5) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ θερισμοῦ ἀπὸ τοὺς καλυτέρους στάχυνς ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ;...

ἔχινετο καὶ χινεῖται... μετὰ τὸ... ἀλώνισμα...

6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατασκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχύων, τὸ ὅποῖον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὅπισθεν τῆς θύρας κλπ ;..

ὅχι

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς τοῦ φυλάσσεται. πρὸς ποῖον ἀκόπτον καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;...

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν τόπον σας ἀναμμα φωτιᾶς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστουγέννων, ἑσπέρas 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρτίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρas τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

Μόνον κατὰ τὴν 23^{ην} Ἰουνίου... Καὶ αὐτὴν τὴν ἡμέραν... εἰς τὴν πυράν... καίγειται καὶ ὁ "Μαῖος"

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ; .....

Κατὰ τὴν ἐβδόμεν... πληθύνει τῆς οἰκίας...

2) Πώς λέγεται ή φωτιά αὐτή ; (π.χ. φανός, ἀφανός κλπ.).....

Λίγεται "ηυροφάνι".....

β'. 1) Ποῖοι ἀνάπτουν τὴν πυράν' παιδιὰ, ἡλικιωμένοι, ποῖος ἄλλος ;....

Συνήδωκ τὴν ἀνάγνω τα παῖδια χωρὶς να
ἐπιμελείται να τὴν ἀνάγνωι καὶ ἐπὶ ὑπόλοιποι

2) Ποῖος ἢ ποῖοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διὰ τὴν πυράν.

Τὰ κλέπτουν ; "Αν ναί, ἀπὸ ποῖον μέρος ; .....

Δέν... καὶ μελέτων... ἀλλὰ καὶ λαμβάνουν
ἐκ τῆς οἰκίας τὴν.....

3) Πώς γίνεται ἡ συγκέντρωσις των. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

Δέν ὑπάρχει ἰδιαίτερον... ..

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

γ'. Ποῖαι αἱ συνήθειαι εἰς κάθε τόπον διὰ κάθε πυράν ;

1) Προσευχαί, διάφοροι ἐπικλήσεις, ξόρκια, ἄσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τὰ σχετικὰ κείμενα .....

Ὅχι.....

2) Πηδημάτα, χοροὶ γύρω ἀπὸ τὴν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερῆς)

Οἱ... χοροὶς... προεἰρησθον... καὶ... παιδιὰ... να... πηδῶν
ἡδὼν ἀπὸ τῆς φωτιᾶς.....

- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λου-
λουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.) . . .

Καίεται τὸ βέζανον τῆς Πρωτομαγιάς

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα
τοῦ Ἰούδα (περιγράψατε λεπτομερῶς) . . .

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῇ περιγραφὴν τοῦ ἔθιμου εἰς τὸν τόπον σας

..

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Συμπληρωματικά στοιχεία εις τὰς ἀσκήσεις τοῦ
 ἐρωτηματολογίου τοῦ κυρίου Ἀγμπούχου, ἐπαρχίας
 Ἰνδρου, Νομοῦ Κυνυλάδων.
 Ὀνοματεπώνυμον Συμπληρωματίας: Εὐστράτιος Ἰλντα-
 βης, διδάσκαλος.

Γενική σημείωσις: Εἰς τὴν διάλειπον τῶν κοτόπων καὶ
 δὴ τῶν παλαιῶν ὑφάρκουντι πολλαὶ Ἀλβανικαὶ λέξεις,
 ἐξ οὗ καὶ "Ἀλβαντοχώρια" καλοῦνται τὰ χωρία τῆς
 βορείου Ἰνδρου.

1. Ἄροτρον. Σιτηδὺς ὀργάνον διὰ τοῦ ζυλίνου ἀρότρον,
 διότι ἐν ζυλίῳ V. τὸ ἄροτρον ἐκτινύεται εἰς τὸ ὕψος
 "δουλιχίμ" τὸ κῶμα ἐνὸς τοῦ ἐκτινύοντος ἀρότρου
 πολλὰ "χέρβα". Σιτηδὺς ὀργάνον διὰ δύο ζῶων (αὐλά-
 δων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ), ἐκ τῶν ζῶων ἤρτισαν ἀπὸ τὸ
 1968. Τὸ ἄροτρον ἔχει τὴν ἐξῆς μορφήν.

1. ἄροτρον ἢ κειρολαβή

2. κομπούρι

3. κειρολαβή

4. σταβάρη

Τὰ ὅτι δρ. 9. δύνα' ἐκτινύοντα 6 κομπολαβὰ
 V κομπολαβὰ ἢ γὰλλον ἐκτινύ. 7. κειρολαβή
 νται μεταξὺ ὅσων καὶ κομπολαβῶν 8. γένι
 εἰς ὅλα τὰ ζῶα ὅσων τὸ 9. δύνα' γένιου ἢ κειρολαβή.
 σταβάρη εἶναι χωροφύκτον ἀπὸ 10. κομπολαβὰ
 τὴν κομπολαβὰ. Τὸ "κειρολαβή" γρηγορεῖται διὰ τὴν ἐκδοχὴν
 τὸν ἐπίον τῆς τῆς "κομπολαβῆς" τοῦ ζῶου.

2. Ζυγός. Η γλῶττα ἔχει τὴν ἐξῆς μορφήν.

↑ Γλοττίνιον

Υπάρχουν δύο κραχία ζύλου περιωσμένα ἐν τῇ ἐμφωρετικῇ πλερεῇ ὥστε νὰ προσδένεται τὸ Γλοττίνιον ἀναλόγως τοῦ τραχήλου τῶν βοῶν.

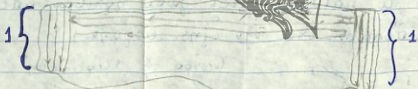
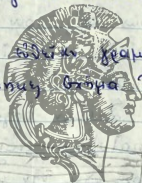
3. Τὸ γλῶττιζμον τῶν βοδίων γίνεται ὡς ἐξῆς. Τοποθετεῖται πρὸ "υλτιδι" τοῦ ὕνιου μέσα εἰς τὴν "υλοσύρα" τοῦ τρυγῶν καὶ τὰ ἄμφω καὶ δορυχοῦνται διὰ θανάσιου προσδεδεμένου εἰς τὰ κέρατα αὐτῶν.

Τὸ γλῶττιζμον ἐνὸς τῶν γίνεται ὡς εἰς τὴν ἐρώτησιν 12 67. 6 ἀπητητήσαμεν.

4. Τὸ ὄρχωμα γίνεται εἰς τὴν ἀκροῦς κεφαλὴν, διότι σχεδὸν ὅλα τὰ κραχία ἔχουν ἐπίσημον ὄρχωμα. Τὸν τοῦ βορικοῦ τοῦ ἀκρωτίου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Καὶ ἄρχας ὀρχώντων ὀλίγον ἐν τοῦ πλάτους τοῦ κραχιστοῦ, οὕτως ὥστε, ὅταν διὰ χρεῖσαν νὰ μὴ μὴ τὸ κομμάτι αὐτοῦ κερᾷ. Καὶ μετὰ συνεκίζονται κατὰ μήκος τοῦ κραχιστοῦ. Δηλ. κατ' ἄρχας ὀρχώνονται τὰ πλάγια (1) τοῦ κραχιστοῦ μέχρι 2 μέτρα καὶ μετὰ κατὰ μήκος τοῦ κραχιστοῦ, ὥστε κατὰ τὴν μεταβολὴν τῶν βοῶν νὰ μὴ μὴ τελεῖται ἀνὸρχωτον.

5. Λιχνισμός. Ὅταν ἀλκυονίδῃ ὁ παρὸς ἀναμένεται νὰ ἔτρωγῃ, ὁ παρὸς καὶ τότε ἀρχίζει τὸ λιχνισμός. Ὁ παρὸς τοῦ παρτοῦ εἶναι μέσα εἰς ἄλωνα. Μετὰ τὸ "βορικοῦλι" ἔχον 2 ἢ καὶ 3 ὀδόντας, ἐν ὑλᾷ δένδρον ἥντιον, ἀνασηκῶνται

και ούτως αποσπώμεται ο παρὸς τοῦ ἄχου. Ὁ χειρὸς
τοποθεῖται καὶ 3 ἥτεραι "σημαδοῦσαι" γὰρ νὰ μὴ ηὐραῖα
ὁ παρὸς καὶ ἡ εἰς τὸ ἄχυρο. Ἐν ἄτομον διὰ βαρύνει
καὶ "ντρουβαίει" δηλ. καὶ τοποθεῖται ἄλλιν ἐπὶ τοῦ σωροῦ.
Ὅταν ἐναπομείνῃ μίλον ἄχυρον μετὰ παρῶν, ὀνομαζόμενα
"μπουχό" λιχνίζονται διὰ τοῦ ητῦου.

Κατόπιν ὁ λιχνιστὴς παρὸς "ἡερῶ ἀπὸ τὸ δριμόνι"
καὶ ἐν τυχόν ὑφάρχον ἐτάχῃ ἐξουλητοί ριζιούνται καὶ
ἄλλιν εἰς τὸ ἀλῶνι διὰ δεύτερον ἀλῶνισμα.

Τὸ ἄχυρον μεταφέρεται εἰς μεγάλους βάμκους ἀπὸ λινάτω
εἰς "μιοῦρδεις" καὶ τοποθεῖται εἰς τοὺς "ἄχυρῶνες" ἡλ-
θιον τῶν ἐταδύλων.

Ὡς πρὸς τὰς ὀφειλὰς μόνον εἰς τὸ ἔλαϊον ἐγένετο ποιῶ-
τον. Ὁ ἔκων τὸ "λοστρί" ἐλάμβανε τὸ 10% τοῦ ἐλαίου.

Παλαιότερον ἐδίδετο καὶ εἰς τοὺς ἱερεῖς παρὸς, ἐν οὗτοι
δεν ἔχον, τούτο οὖν δὲν ἦν ἀποχρεωτικόν.

6. Ἐτήθαι ηνθαί.

Μόνον κατὰ τὴν 23^{ην} Ἰουνίου ἕναίον τὸν Μάην ἀνὴ
οὐδενὸς ἀφισολόχον ἐδίμου.